

משנה שלובה

המשניות הנלמדות השבוע (לפי הלוח היומי) עם רע"ב משולב

לע"נ מו"ח רבי יוסף מרדכי שלמה ב"ר יעקב. נלב"ע י"ט תשרי תשפ"ו

ג - יט תמוז, כלים פי"ט מ"י - פכ"ב מ"ג

כלים פרק יט

י

משפלות קפה גדולה שמוליכין בה הזבל והאשפה שנפחתה מלקבל רמונים שזהו שעורה לטהר כשנקבה במוציא רמון, רבי פאיר מטמא אף על פי שהיא טהורה משאר טמאות, טמאה היא מדרס, שראויה לשיבה. וזכרמים מטהרים, מפני שבטל העקר, בטלה הטפלה. והלכה כחכמים:

*

פרק כ (ובו 2 משניות)

א

הכרים עשויין למלאות צמר או נוצה, ואדם נותן תחת מראשותיו, והפסתות כמו כרים הן, אלא שכן ארזים וגדולים וכל גופו של אדם שוכב עליהן, והשקין, והמרצופין כמין שקים של עור גדולים שנותנים בהן סחורות שמוליכין בספינות שנפחתו, הרי אלו טמאים מדרס דכל הני עבידי נמי לשכיבה.

הקלוסטר כמין סל וכפיפה שתולין בפי הבהמה, ונותנים בה מספוא ושערים והבהמה אוכלת כשהיא מהלכת ארבעה קבין, התורמל כיוס גדול של עור שהרועה נותן שם כל חפציו חמשת קבין, הכריתית שק של עור קטן סאה, החמת של שבעת קבין.

רבי יהודה אומר, אף הרבצל חמת קטן של עור שמשימים בו בשמים והמזודה כלי שנותנים בו צידה לדרך. תרגום צידה זודין כל שהן, הרי אלו טמאין מדרס. כל אלו השנויים במשנה, אם יש בכלן השעור המפרש בהן או יותר, מטמאין מדרס, דמשמשין שכיבה עם מלאכתן. אבל בפחות משעור המפרש בהן, לא.

וכלם שנפחתו, טהורים, מפני שבטל העקר שכל אלו עשויין לקבל, שהקבול שהוא מכינים ומזמינים להיות ראויין למשכב ומושב, וכשנפחת בטל העקר שהוא הקבול שבעבורו היה קרוי כלי, ובטלה הטפלה. שהיא טמאת מדרס:

ב

חמת חלילין חמת מלא רוח ומשימין החלילים בפי החמת והרוח יוצא דרך הנקבים ומוציא מן החלילים קול של שיר, טהורה מן המדרס ולא חזיא לשכיבה.

ערבת פיסונות ערבה שמביאין בה אבנים קטנות ורגבי אדמה כדי לתת בנדבכים של בגין. ופיסונות לשון שקל פיסא שדא ביה דאמרין בגמרא בסנהדרין גבי מרקוליס, בית שפאזי אומרים, מדרס. ובית הולל אומרים, טמא מת. בית שפאזי אומרים מדרס. קסברי משמשת שכיבה עם מלאכתה. ובית הלל סברי אינה משמשת.

ערבה משני לג ועד תשעה קבין שנסדקה, טמאה מדרס. ואם לא נסדקה אינה טמאה מדרס, דאומרין לו עמד ונעשה מלאכתנו. אבל כשנסדקה ומוציאה משקין, אינה ראויה אלא לשכיבה. ופחותה משני לגים, או יתרה מתשעה קבין, אינה טמאה מדרס ואפלו נסדקה.

הניחה בגשמים ונתפחה מחמת גשמים מתנפח העץ ונסתם הסדק, טמאה טמא מת. כמו שהיתה בתחלה קדם שנסדקה, מפני שיש לה בית קבול. ואינה טמאה מדרס, דאינה מיוחדת לשכב עליה, הואיל ומשתמשין בה בלישה.

בְּקִדִּים וְנִסְדָּקָה לאחר שנתפח העץ ונסתם הסדק, הניחה ברום קדים ונסדקה, **מְקַבֵּלַת מִדְרָס. טַמְאָה מְדָרָס.** דחזרה להיות ראוייה לשכיבה ולא ללוש בה.

זֶה חֹמֶר בְּשִׁירֵי כָּלִי עֵץ מִבְּתַחֲלָתָן. דתחלתו אין טמאין מדרס, וכלשנסדקו טמאים מדרס. **וְחֹמֶר בְּשִׁירֵי כָּלִי נֶצְרִים סִלִּים** עשויו מנצרים של ערבה וכיוצא בהן **מִבְּתַחֲלָתָן, שְׁמִתְחַלְתָּן אֵינָם מְקַבְּלִים טַמְאָה עַד שִׁיתְחַסְמוּ** שתגמר שפתן העליונה. **נִתְחַסְמוּ, אֵף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁרֹו שְׁפִתוֹתֶיהֶן כָּל שֶׁהֵן, טַמְאִין:** אף על פי שנסדקו שפתייהן כל שעה. שנסדקו שפתייהן ולא נשאר בשפתייהן אלא כל שהן, טמא:

ג

מִקֵּל שֶׁעָשָׂאָו בֵּית יָד לְקִרְדָּם, מִקֵּל. של עץ בעלמא שעשאו בית יד לקרדם לפי שעה, שלא קבעו בתוכו, **חֲבוּר לְטַמְאָה בְּשַׁעַת מְלָאכָה.** דאף על גב דבאפי נפשיה פשוטי כלי עץ לא מקבלי טמאה, הכא בית יד הוא, וידות נתרבו לכל תורת טמאת הכלי או האכל, ואם נטמא הקרדם נטמא הבית יד, וכן אם נגעה טמאה בבית יד נטמא הוא ונטמא הקרדם עמו. **וְדוֹקָא בְּשַׁעַת מְלָאכָה הוּא חֲבוּר לְטַמְאָה,** שלא בשעת מלאכה לא, דשלא בשעת מלאכה אדם עשוי לזרקו לבין העצים.

הַדְּיוֹסְטֶר כָּלִי הַמְשֻׁמֵּשׁ לִשְׁנֵי צַדִּים. דיו, שנים. סטר, צד. כדמתרגמינן לסטר חד. והוא מקל שיש בו שני נקבים אחד מלמטה ואחד מלמעלה, ושתי יתדות תחובות בהן אחת ממזרח למערב ואחת מצפון לדרום, והנשים מסכות בו את המטוה שבפלה, וקורין לו נספ"א בלע"ז. ופעמים שעושין אותן ידות מברזל ומקבלין טמאה, **חֲבוּר לְטַמְאָה בְּשַׁעַת מְלָאכָה.**

קָבָעוּ בְּכִלּוֹנָס קָבַע הַדְּיוֹסְטֶר דהינו המקל עם שתי יתדותיו בכלונס, דהינו עץ ארך וגדול התקוע בארץ, **טַמְאָה הַדְּיוֹסְטֶר** מכאן ואילך אם נגעה בו טמאה, דהוי המקל חבור ליתדות בין בשעת מלאכה בין שלא בשעת מלאכה, כיון שנקבע, שאין אדם עשוי לזרקו לבין העצים, **וְאֵינּוּ חֲבוּר לָהּ.** אבל הכלונס עצמו אינו חבור לו, שאם נגעה טמאה בכלונס לא נטמא הדיוסטר.

עֲשֵׂה לוֹ דְּיוֹסְטֶר, עֲשֵׂה לוֹ הַדְּיוֹסְטֶר. שקבע שתי יתדות בגופו של כלונס, **אֵין טַמְאָה אֶלָּא צָרְבוֹ.** חיו טמא. מן הכלונס אלא מה שהוא לצרך היתדות להסיר את המטוה, והשאר בין מלמעלה בין מלמטה טהור, שהכלונס ארך הוא וגדול.

*

כִּסָּא שֶׁקָּבָעוּ בְּכִלּוֹנָס, טַמְאָה, וְאֵינּוּ חֲבוּר לוֹ. כסא. שהוא עשוי, וקבעו בכלונס, הכסא טמא מדרס, ואין הכלונס חבור לו להיות מטמא מדרס כמותו.

עֲשֵׂה בוֹ כִּסָּא מִן הַכִּלּוֹנָס עצמו עשה כסא, **אֵין טַמְאָה אֶלָּא מְקוֹמוֹ** דהינו צרך הישיבה. ושאר הכלונס טהור.

קָבָעוּ בְּקוֹרֵת בֵּית הַבַּד, טַמְאָה, וְאֵינּוּ חֲבוּר לָהּ. קבע הכסא בקורת בית הבד. שעוצרים בה השמן מן הזיתים. הכסא טמא מדרס, והקורה אינה חבור וטהורה.

עֲשֵׂה בְּרֹאשָׁהּ כִּסָּא, טָהוֹר, מִפְּנֵי שְׁאוּמְרִין לוֹ, עֲמֵד וְנִעְשֶׂה אֶת מְלֹאכְתָּנָהּ: ואם מעץ הקורה עצמה הכסא עשוי בראשה האחד, אף הכסא טהור, דאומרים לו עמד ונעשה מלאכתנו.

ותניא בתורת כהנים, אשר ישב עליו יטמא, יכול אפלו ישב על האבן ועל הקורה, תלמוד לומר, כלי, ולא אבן ולא קורה. אוציא את אלו, ולא אוציא כלי אבנים כלי גללים כלי אדמה, תלמוד לומר הכלי, כלי המיוחד לקבל טמאה, וכלים הללו אין מקבליים טמאה לעולם.

אין לי אלא כסא וספסל וקתדרא המיוחדים לישיבה, מנין תבת הבלנים, תבה שפתחה מצדה, ערבה משני לג עד תשעה קבין שנסדקה ואינו יכול לרחץ בה רגלו אחת, תלמוד לומר וכל הכלי, רבה. יכול אפלו כפה סאה וישב עליה, תרקב וישב עליו, תלמוד לומר אשר ישב, המיוחד לישיבה, לא שאומרים לו עמד ונעשה מלאכתנו:

ד

עֲרֵבָה גְדוּלָּה שֶׁנִּפְחָתָה מִלְּקַבֵּל רְמוּנִים, וְהִתְקִינָה לִישִׁיבָה, רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמְא. וחכמים מטהרין, עד שיקצע שיחתקנה ויתקנה לישיבה. והלכה כחכמים.

עֲשֵׂאָהּ אֲבוּס לְבִהְמָה, אֵף עַל פִּי שֶׁקָּבָעָה בִּבְתֵּל, טַמְאָה. טמאת מת או שרץ. ולא בטלה מתורת כלי ולא אמרינן כלי המחבר לקרקע: **קָרַקַע דְּמִי אֵלָּא כְּשֶׁהִיא מְחַבֵּר לְקָרַקַע מִתְחַלְתָּה, או שנגעשה כדי לשמש את הקרקע:**

ה

כֹּפֶת כָּלִי הַמְּיֻחָד לִישִׁיבָה, וְשֶׁל תְּמָרָה הוּא שֶׁקָּבָעוּ בְּנִדְבָךְ בְּשׁוּרֵת הַבִּנּוּן, קָבָעוּ וְלֹא בָּנָה עָלָיו, בָּנָה עָלָיו וְלֹא קָבָעוּ קדרה שהאמנים

עושים שבונים כפה על גבי נסרים ואחר כך מסירים אותם, **טמא**. אם ישב הזב על הבנן שעליו, נטמא הכפת שתחת הבנן, שהזב מטמא את המשכב ואת המושב שתחת אבן מסמא. וכן קשקבעו ולא בנה עליו וישב הזב עליו קשהוא קבוע, טמא, דלא נתבטל בהכי. **קבעו ובנה עליו, טהור**. אבל קשקבעו ובנה עליו, בטל לגבי כתל וככתל דמי.

מפץ כמין מחצלת עשויה מקנים או מגמי שנתנו על גבי הקורות של עליה, קבעו ולא נתן עליו את המעזיבה, נתן עליו את המעזיבה ולא קבעו, **טמא**. קבעו ונתן עליו את המעזיבה, **טהור**.

מעזיבה. טיט וצורות של אבנים שנותנים על גבי התקרה. וכל כמה שלא קבע המפץ בקורות וישב הזב על המעזיבה, נטמא המפץ שתחתיה ולא בטל מתורת קלי, דאי בעי שקיל ליה. וכן אם קבעו ולא נתן עליו מעזיבה וישב הזב עליו, טמא מושב. ולא בטיל עד שיקבע ויתן עליו המעזיבה.

קערה שקבעה בשדה תבה ומגדל, בדרך קבלתה שוליה למטה, טמאה. שלא בדרך קבלתה שוליה למעלה, **טהורה**:

ו

סדין שהוא טמא מדרס שראוי לטמא מדרס קאמר, ולא שנטמא מדרס ממש. דאם כן אדתינן סיפא אבל טמא טמא מת, לתני אבל טמא מגע מדרס, כדתינן בהקומץ רבה **ועשאו וילון** מסך לפתח, או וילון לספינה. ודוקא שעשה בו שני מעשה, אבל מחשבה אינה מוציאתו מיד טמאה שהיו ראויין לה, **טהור מן המדרס, אבל טמא טמא מת** מפני שהשמש מתחמם כנגדו ומתעטף בשוליו לפעמים, הלכך לא בטיל מתורת קלי.

מאימתי היא טהרתו שבטל תורת מדרס ממנו, **בית שמיאי אומרים, משיתברר**. **בית הלל אומרים, משיקשר**.

(בית שמאי אומרים) **משיקשר**. בתוספתא מוכח דבית שמאי בעו שיקרענו ויתקנו למדת הפתח, ויתפר בו לולאות לתלותו במקו או בספינה. ובית הלל דאמרי משיקשר, לא בעו קריעה, אלא משיקשר בו הלולאות כדי לתלותו בהם. ואית ספרים דגרסי, בית שמאי אומרים משיתברר. והיא היא. קלומר משיבירוהו ויקרעוהו כדי לתפרו למדת הפתח.

רבי עקיבא אומר, משיקבע. מעת שיתלה אותו על הפתח או על הספינה. והלכה כבית הלל:

ז

מחצלת שעשה לה קנים לארבה ארץ הקנה לארץ המחצלת, **טהורה**. דלא חזיא לשכיבה, שהקנים מזיקין לשוכב, ולא חזיא כי אם לסכור. **וחכמים אומרים, עד שיעשה כמין כי**. ונתי. שהיא כמין כל הפוכה שלנו. קלומר, לעולם היא טמאה עד שישמש הקנים משלשה צדדים. והלכה כחכמים.

עשאים לרחבה ארץ הקנה לרחב המחצלת **ואין בין קנה לחברו ארבעה טפחים** כשיש בין קנה לקנה ארבעה טפחים, חזיא לשכב בין שני הקנים, **טהור**.

נחלקה לרחבה ונשברו הקנים שלה לחצי, **רבי יהודה מטהר** דלא חזיא לשכיבה. ואין הלכה כרבי יהודה.

וכן המתיר ראשי המעדנין, טהורה.

המתיר ראשי המעדנים. מנהג עושי מחצלות קשמשלימין המחצלת נשאר כמין מלל, וגודלים אותו בכל שני טפחים גדיל אחד וקושרו שלא יסתר האריג. ואם נתר עומד לסתירה ונתבטל מתורת קלי וטהורה. **מעדנים**. קשרים. כמו וילך אליו אגג מעדנות (שמואל א טו), קלומר, קשור בדרך שקושרים האסורים. וכן התקשר מעדנות כימה (איוב לח).

נחלקה לארבה ונשתירו בה שלשה מעדנים של ששה טפחים שני טפחים בין מעדן למעדן וטפח מכאן וטפח מכאן, טמאה.

מחצלת, מאימתי מקבלת טמאה. משתקנב משיחתך ויקטס ראשי קרומים הבולטים. וזו היא קנייבה, והיא גמר מלאכתה:

*

פרק כא, ובו ג משניות

א

ו' אופנים שטהור: הנוגע בכבד העליון, בכבד התחתון, שני עצים עגלים יש לאורג, האחד שחוט השתי כרוך בו, והשני שלפניו שכל זמן שאורג והולך כרוך בו היריעה הנצרגת. ולפי שהם כבדים, נקראים כבד. וכבד העליון הוא שלפניו, וכבד התחתון הוא הרחוק ממנו, שכל השתי כרוך בו, בנדרים הן חוטים הארוגין על הקנה, ובעבורן מגביהין קצת החוטים ועושין דרך שילך בו הארג בחוט, ובקירוס מסרק שבו מכים על האריגה ומסברים החוטים, ובחוט שהעבירו על גבי ארגמן לאחר שנעשית הרקמה משימין חוטין עליה שלא תתלכלך, ואותן חוטין לא הוו חבור לבגד, ובעירה שאינו עתיד להחזירה, טהור.

ובעירה. הוא אירא האמור בפרק קמא דשבט (דף יא) ולא גרדי באירא שבאזנו. והיא חתיכה קטנה מצמר או מפשתן או מצמר גפן שאורגים בתוך המטפחות לנוי, וזורק אותו בתוך השתי וחוט של ערב כרוך בתוכה, ויש מהן שחורים ואדמים. ואם אינו עתיד להחזירה, כגון שהיא אדמה ועתה רוצה להכניס אירא שחורה, אף על פי שלא פסקה מן הבגד לא הוּא חבור.

*

ד' אופנים שטמא: בנפש המסכת חוטי הערב שהולכים בתוך המסכת כנפש בתוך הגוף, וכל דבר שהאורג נותן בתוך המסכת לתקן אריגתו, קרוי נפש. והנוגע בהן כנוגע בבגד, דהוּא חבור, ובשתי העומד שצריך עדין לבגד ועומד לארג, ובכפול שהעבירו על גבי הארגמן חתיכת בגד שתופרים על הארגמן שלא יתלכלך, הוּא חבור לבגד, ובעירה שהיא עתידה להחזירה כדפרישנא לעיל, טמא.

*

הנוגע בצמר שעל האימה ויש שגורסים העימה בעי"ן, והכל אחד. והוא מקל ארך או קנה שהנשים כורכות בו את הצמר וטוות, באשניה בצמר שעל האשניא. ואימא ואשניא שתייהן לטוות עשיות, אלא שמשנות זו מזו בצורתן, טהור דאינו חבור.

הנוגע בפיקה כמין עגול קטן של מתכת ויש בו נקב, והנשים נותנות אותו בראש הפלך להכבדו. וקורים לו בלע"ז פוסרולי"ן, עד שלא פרעה קדם שיתרנה, טמא. משפּרעה לאחר שהתירה, טהור:

ב

הנוגע בעל, ובקטרב מפרש למעלה פרק כלי מתכות, שהן שני עצים משני צדי העל והן נקובים, ומכניסים בתוך אותו נקב עץ ושמו קטרב, וקושרים אותו שלא ישמטו הבקר, בעין בגד של צמר או עור או שק שכורכים על צואר הבמה, והעל עליו, ובעבות עץ ארך ועב שבמחרשה, שנקנס בתוך העל, אפלו בשעת מלאכה, טהור.

בחרב, והמקנ. עץ עשוי כדמות חרב שתופס בו החורש, ובפרך, והמקנ. עץ עקם דומה למרכב, והוא הנטוש על הקרקע בעת החרישה, וביצול עץ שתופס אותו החורש בידו, ובו מטה המחרשה לכל צד שיצרעה. ופירוש יצול, מטה. לא תטה משפט (דברים טז), מתרגמין לא תצלי דין, טמא.

בעין של מתכת טבעת של מתכת, בלחין שני עצים שבנקבי העל, ובצריין עשוי כמין כלי של מסתת אבנים ובו משבר גושים של עפר. וקרוי צריין מלשון ערער תתערער (ירמיה נא), ערו ערו עד היסוד בה (תהלים קלז), טמא.

רבי יהודה מטהר בלחיים, שאינם עשויין אלא לרבות את העפר. ואין הלכה כרבי יהודה שמטהר בלחיים:

ג

הנוגע ביד מגרה, מכאן ומכאן, טמא. מנרה. ברזל מלא פגיונות שמנסרים בו הלוחות והנסרים. ובלע"ז סיג"א. ויש למגרה שני עצים, אחד מצד זה ואחד מצד זה, שבהם תופס חרש עצים בשעה שמנסר הלוחות, והעצים הללו הן בית יד למגרה. ואם נטמאת המגרה, הנוגע בהן טמא, דהוּא לה ידות.

בחוט ובמשיחה בראש העצים הללו שהן בית יד, קושרין חוט ומשיחה וקבל שהולך על ארך המגרה ומסבר בין שניהן ומעמידו, באמה עץ ארך שבאמצע אלו השני עצים והולך על ארך המגרה, קרוי אמה, ובסניפין עץ קטן נתון מן החוט והמשיחה עד האמה, ובו פותלין וגודלין החוט והמשיחה, וראשו אחד בתוך החוט וראשו אחד באמה. ופעמים ישים שנים,

במכבש של חרש, מכבש. מקום יש לו לחרש עצים שכובש ועוצר שם העצים העקומים והלוחות העקמות והעקשות כדי שיתישרו, וכן עוצר שם העצים והנסרים שלא יתנועעו לכאן ולכאן עד שיתקנם למלאכתו,

ובקשטנית כמין קשת קטן של עץ שתוחבים בו ברזל של מקדם כשרוצה לקדם בו, והאדם אוחז בקשת ומגלגל בו את הברזל. ואם הברזל טמא לא נטמא הקשת, דלא הוי חבור, שדרךם היה שלא לחבר הקשת בברזל, **טהור.**

רבי יהודה אומר, אף הנוגע במלבן של מסר הגדול, טהור. מסר הגדול. מגרה גדולה שעשויה לנסר קורות, ועושים לה כמין מרבע מעצים דקים, והמגרה באמצע, ואותו המרבע קרי' מלבן. **טוב.** שאין טמא אלא מקום אחיזת בית יד בלבד. ואין הלכה כרבי יהודה.

הנוגע ביתר חבל הקשת. לשון פוננו חצם על יתר (תהלים יא) **ובקשת, אף על פי שהיא מתוחה, טהור.** אף על פי שהחץ ביתר ובקשת ומתוחה לירות בה ונטמא החץ, לא נטמא הקשת והיתר, שאין החץ חבור לקשת ויתר.

מצדת האישות בריה שאין לה עינים. התנשמת מתרגמין אישיותא. וצדין אותה לפי שמפסדת את השדות, **טהורה** שאינה חשובה כלי. **רבי יהודה אומר, כל זמן שהיא מתוחה** והחץ של ברזל בה, **חבור.** אם נטמא החץ נטמאת המצודה. ואין הלכה כרבי יהודה:

*

פרק כב, ובי משניות

א

השלחן והדלפקי כלי עץ שמשימין בו צלוחיות ואשיות ואכלין ומשקין. וממנו נוטלין ומשימין על השלחן **שנפחתו, או שחפן בשיש ושיר בהם מקום הנחת הכוסות** שלא נפחת או שלא חפן. דאי הוה פלו מחפה שיש, היה טהור ככלי אבנים, דבתר חפוי אצלנין, **טמאים.** **רבי יהודה אומר, מקום הנחת חתיכות.** של לחם ושל בשר. דאם אין בשלחן מקום הנחת חתיכות, לאו שלחן הוא ולא דלפקי הוא. ואין הלכה כרבי יהודה:

ב

השלחן שננטלה אחת מרגליו, טהור. דלא חזי לשלחן, שהרי אינו ראוי לאכל עליו. **נטלה שניה, טהור.** נטלה השלישית, **טמא כשיחשב עליו.** נטלה שלישית טמא. שראוי לאכל עליו כמו על גבי טבלא. והוא שיחשב לאכל עליו. **רבי יוסי אומר, אין צריך מחשבה.** דכיון שראוי לאכל עליו הרי הוא מקבל טמא. **וכן הדלפקי.** דינו כדין השלחן, וכשם שנחלקו בשלחן כך נחלקו בדלפקי. ואין הלכה כרבי יוסי:

ג

ספסל דף רחב וארוך, בראשו אחד תקוע מפתחיו דף גבה וכן בראשו השני, כדי להגביהו מן הקרקע שיהיה ראוי לישיב עליו, **שננטל אחד מראשיו, טהור.** **נטל השני, טהור.** ולא דמי לשלחן דכשננטלו שלש רגליו טמא, דספסל שנשברו שני ראשיו לא חזי לישיבה, שהיושב עליו כיושב על גבי קרקע. **אם יש בו גבה טפח, טמא** שהדף העב טפח חזי לישיבה.

שרפרף ספסל להדום רגליו של אדם **שננטל אחד מראשיו, טמא.** **וכן הכסא שלפני קתדרא.** דינו כשרפרף:

ניתן להשיג את הגליון במאגר העלונים הממוחשב של 'דרשו', 'לדעת עלונים', וכן במייל -

05276-00532 או בטל" 2711526@GMAIL.COM

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה

כמו"כ ניתן להשיג את הגליון 'חומש רש"י משולב'

כל הזכויות שמורות. ©